การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

The Application of the Seven Kalyāṇamitta Dhammas in Academic Administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education, in Loei Province

พระมหายุรนันท์ สุมงฺคโล (กันยาประสิทธิ์).
Phramaha Yuranan Sumungcalo (kunyaprasit).
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email: Munja3004@hotmail.com

(**Received**: April 21, 2022/ **Revised**: December 23, 2022/ **Accepted**: December 31, 2022)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาการด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ เก่าเกินไป และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เน้นการจำมากกว่าความเข้าใจ ปัญหาการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ วิธีการเรียนการสอน ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการคิดวิเคราะห์ ปัญหาการด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ ตำราประกอบการเรียน ไม่เพียงพอ สื่อ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ปัญหาการด้านการวัดและประเมินผล คือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล มากกว่าความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์

2) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานวิชาการด้านครุ (น่าเคารพ) ส่วนการบริหารงานวิชาการด้านโน จฎฺฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 1) ควรยึดธรรมนูญโรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร 2) ควรทำตนให้เป็นที่รัก มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส 3) มีความสุภาพ แสดงความห่วงใยทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน

คำสำคัญ: การบริหาร; งานวิชาการ; กัลยาณมิตรธรรม 7

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study the administrational conditions of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province; 2) to study the application of the Seven Kalyāṇamitta Dhammas (Qualities of a good friend) in the academic administration of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province; 3) to study the suggestions and guidelines for applying the Seven Kalyāṇamitta Dhammas in the academic administration of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province. The research results were as follows: 1) The administrational conditions of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province: there were curriculum problems. The learning content was too old, and the language used in the book was difficult to understand. The learning process emphasized memorization rather than comprehension. The problem in teaching activities was that the teaching method and analytical thinking. The issues in teaching media were insufficient textbooks, insufficient media, and equipment. The problem with measurement and evaluation was that the measurement and analytical thinking.

2) The analytical results of the application of the Seven Kalyāṇamitta Dhammas in the academic administration of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province revealed that the application of the Seven Kalyāṇamitta Dhammas in the academic administration of the schools was at a high level. In considering each aspect, the highest mean was seen in the aspect of the academic administration in terms of 'Piyo (Lovable),' followed by that 'Guru (Venerable),' 'Vacanakkhamo Niyojaye (Being a patient listener),' the least.

3) The suggestions and guidelines for applying the Seven Kalyāṇamitta Dhammas in the academic administration of Phrapariyattidhamma Schools (General Education) in Loei Province were as follows: (1) the academic administration should adhere to the school constitution and follow the rules and regulations which were consistent with the needs of monks and novices; (2) the administrators should make the others love oneself with good-natured manners. (3) they should be polite and show concern for both work and personal matters with compassion.

Keywords: administrational; Academic; Kạlyāṇmitr

1. บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจัดตั้งขึ้นเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ . ศ. 2432 และ พ. ศ. 2489 ตามลำดับ ต่อมามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดแผนกมัธยมศึกษาขึ้น เรียกว่า “ โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา” เมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาได้แพร่หลายออกไป ทางคณะสงฆ์โดยองค์กรศึกษา จึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า “ โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียน” โดยสังฆมนตรี จากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ออกเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปี พ. ศ. 2500 ต่อมาปี พ. ศ. 2507 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีขึ้นใหม่เรียกว่า “ บาลีศึกษาสามัญและปริยัติศึกษา” พร้อมทั้งยกเลิกระเบียบสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียน ต่อมาพิจารณาเห็นว่า การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเห็นควรให้มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เพื่อให้ผู้ศึกษาได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป จึงได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พุทธศักราช 2514 รองรับและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2535 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ . ศ.2535 กำหนดว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัด หรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการและด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาสงฆ์ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เดิมกรมการศาสนา) จะให้การสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมคำสอนแห่งพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา เพราะการศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการสร้างความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของชาติ ถ้าการจัดการศึกษาของชาติมีคุณภาพก็หมายถึงประชาชนในชาติมีคุณภาพตามไปด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงนับเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด และผู้บริหารโรงเรียนก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถ มีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ วิสัยทัศน์ จึงจะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเกิดความสำเร็จ ตลอดจนมีผลสัมฤทธิ์สูง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550: 7-8) ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพ ของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งปัญหาที่กล่าวมานั้นถือว่าเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหาร เพราะการบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ และความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์การ การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ เพื่อให้บรรลุ

ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์ พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในกระบวนการการบริหารได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด คือผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นหลักชัยของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทสำหรับวงการศึกษาออกมาเพื่อบังคับให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในเมืองไทย ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งก่อนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก็ประสบกับปัญหามากมายอยู่แล้วในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากรที่สำคัญ คือ ครูพระและครูฆราวาสมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงมาก โดยเฉพาะครูฆราวาสมีการลาออกเข้ามาใหม่ทุกภาคเรียน เป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ ด้านงบประมาณการสนับสนุนก็น้อยมากและน้อยกว่าสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการผู้บริหารและครูไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ตลอดถึงบางครั้งครูผู้สอนทำหน้าที่สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจบมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็นสภาพของปัญหาของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเลย ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยสนใจที่จศึกษาการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพราะในทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่า “ผู้นำหรือผู้บริหาร คือผู้ที่มีคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม พุทธองค์ตรัสไว้ในโคปาลสูตร โดยการเปรียบเทียบฝูงโค และโคจ่าฝูงเกี่ยวกับผู้นำและผู้บริหาร ตลอดผู้ตามไว้ว่า เหมือนหัวหน้าฝูงว่ายน้ำไปสู่ฝั่งตรงกันข้ามหากโคหัวหน้าฝูงว่ายไปตรง ฝูงโคทั้งหลายก็ตรงตามกัน และประสบกับความปลอดภัย หากโคหัวหน้าฝูงพาว่ายไปคด โคทั้งฝูงที่ติดตามย่อมจะดำเนินไปคด และประสบกับความลำบากฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันนั้น บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ หรือเป็นผู้นำหากมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต หรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะเดินตามแบบของผู้นำด้วยดี และประสบกับความปลอดภัย หากว่าผู้นำ หรือหัวหน้าไม่ประกอบด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิตหรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะดำเนินไปตาม และประสบกับความลำบาก ฉันนั้น” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)), 2526: 4)

การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นที่จะต้องฝึกฝนอบรมตนเองให้มีคุณ สมบัติตามคุณธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการ เพื่อให้การทำหน้าที่กัลยาณมิตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดกำลังใจในการสั่งสมบุญบารมีให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ กัลยาณมิตรถึงจะมีกำลังน้อยในยุคปัจจุบันแต่ดำรงอยู่ในมิตรธรรม ก็นับได้ว่าเป็นทั้งญาติ เป็นทั้งพวกพ้อง และเป็นทั้งเพื่อนของสังคม ตลอดทั้งเป็นผู้อบรมสั่งสอนที่น่าเชื่อถือได้ แก่บุคลาการและนักเรียนทุกระดับชั้น ซึ่งจะมีทั้งคนดีมีศีลธรรม มีธรรมะเป็นเครื่องประคับประคองตนอยู่ในหนทางแห่งความดีงาม ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนายึดถือไว้เป็นเครื่องประครองตนให้ดำเนินชีวิตอยู่ในหนทาง ที่ดีงาม ถ้ามนุษย์ได้พบปะผู้คนในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมมีธรรมะทาง พระพุทธศาสนายึดถือไว้เป็นเครื่องประครองตนเอง ให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมที่ดีงามมาเป็นเพื่อน มาเป็นกัลยาณมิตร ก็เท่ากับมนุษย์คนนั้นได้รู้จักกับบัณฑิต ได้บัณฑิตได้คนดีมาเป็นเพื่อน

มาเป็นกัลยาณมิตร เพราะเพื่อนดีย่อมจะแนะนำและนำพาให้ทาความดี ให้มีศีลธรรม ให้ตั้งตนอยู่ในทางแห่งความดีงาม เพื่อนดีย่อมจะชี้แนะคอยตักเตือนไม่ให้พลั้งเผลออยู่ในทางแห่งความชั่ว (พระครูปริยัติกิจวรวัฒน์, 2555: บทคัดย่อ)

ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อทราบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตร เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางการบริหาร สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาเป็นทิศทางปรับปรุงในการปฏิบัติ ดำเนินงาน พัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงพัฒนาการบริหารงานบุคคลด้วยการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษาต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตตธรรม 7 ในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยดำเนินการโดยศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ , รองอำนวยการ,ครูผู้สอนจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 182 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ , รองอำนวยการ,ครูผู้สอนจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 182 รูป/คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejeic และ Morgan จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 รูป/คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 5 รูป โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

2) ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคลากร

ต่อการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้เลือกตอบโดยเสรี

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended) เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอ การบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย และข้อเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจมีขั้นตอน ดังนี้

การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

2) นำแบบสอบถามจานวน 127 ชุด พร้อมหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย การเก็บรวบรวมข้อมูลและดาเนินการเก็บคืนภายใน 3 สัปดาห์

3) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากข้าราชการครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ทั้งหมดโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน 127 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับ การบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 5 รูป/คน

2) ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

3) ทำการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาการด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ เก่าเกินไป และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เน้นการจำมากกว่าความเข้าใจ ขาดการประยุกต์ใช้ ปัญหาการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ วิธีการเรียนการสอน เน้นการท่องจำ ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการคิดวิเคราะห์ ปัญหาการด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ ตำราประกอบการเรียน ไม่เพียงพอ วิชาทางศาสนา มีน้อยเกินไป สื่อ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ปัญหาการด้านการวัดและประเมินผล คือ เกณฑ์การวัดและประเมินผล มักใช้การวัดความจำ มากกว่าความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ ไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน และกฎเกณฑ์แน่นอน

2) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านปิโย (น่ารัก) ด้านปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (= ๔.๐๒) รองลงมาคือ ด้านครุ (น่าเคารพ) (= ๓.๙๘) ส่วนด้านโน จฎฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (= ๓.๖๓)

3) ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

1) ควรยึดธรรมนูญโรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร

2) ควรทำตนให้เป็นที่รักของผู้พบเห็น มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ

3) มีความสุภาพ แสดงความห่วงใยทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน

4) มอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เปิดใจรับฟังข้อเสนอต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

5) มีความอดทนอดกลั้นรู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ไม่ทำตามความอำเภอใจ หรือทำตามความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

สภาพการบริหารของงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ เก่าเกินไป และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก โดยเฉพาะเนื้อหาสาระในแผนกธรรมเน้นการจำมากกว่าความเข้าใจ ขาดการประยุกต์ใช้ ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ปัญหาการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า วิธีการเรียนการสอน เน้นการท่องจำ ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการคิดวิเคราะห์ จึงควรเน้นทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยปรับวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น ปัญหาการด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า หนังสือตำราประกอบการเรียน ไม่เพียงพอ วิชาทางศาสนา มีน้อยเกินไป สื่อ อุปกรณ์ประกอบการสอน มีน้อย ไม่เพียงพอ ชำรุด เสียหาย ปัญหาการด้านการวัดและประเมินผล พบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดเลย มักใช้การวัดความจำ มากกว่าความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ ไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน และกฎเกณฑ์แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบัณฑิต ศรีชัย (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6” ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2. แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีดังนี้

1. งานวิชาการ ควรยึดธรรมนูญโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป

2. งานธุรการ ควรยึดระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

3. งานปกครองนักเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม กิจกรรมนักเรียนควรมีจุดเน้นทั้งทางพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญที่คำนึงถึงกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ควรยึดระเบียบงานปกครองนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการปฏิบัติงาน

4. งานบริการ ควรมีจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการ ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน และยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ พระคมกริช ธีรปญโญ (อินทมาศ) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมตามหลักกัลยาณมิตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมตามหลักกัลยาณมิตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการสอน คือ พระสอนศีลธรรม ได้มีการจัดเนื้อหากิจกรรม ประสบการณ์ต่าง ๆ ความสามารถ จัดการเตรียมการสอนอย่างมีระบบเป็นระเบียบ มีเวลาในการเตรียมการสอนแต่ละครั้ง สอดแทรกเนื้อหาสาระใหม่ ๆ มีความตั้งใจมาทำการสอนเป็นไปอย่างเรียบร้อย 2) ด้านการดำเนินการสอน คือ พระสอนศีลธรรมมีการเอาใจใส่ในการดำเนินการสอน มาประยุกต์เพิ่มเติมในการสอนทางเนื้อหาสาระพระพุทธศาสนา พร้อมหลักคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียน มีความมุ่งมั่นด้วยการไม่ท้อถ้อยต่อความยากลาบาก ทั้งมีการหาอุปกรณ์เสริมในการสอนแนะนำ 3) ด้านการใช้สื่อ/อุปกรณ์ในการสอน คือ พระสอนศีลธรรมมีการรู้จักดำเนินการในการใช้สื่ออุปกรณ์นั้น ที่จะต้องเตรียมมาเสริมช่วยในการสอน และใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจ โดยส่วนมากมักใช้จิตวิทยาหรือสังเกตเหตุการณ์สอนกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในหลักธรรมะอย่างถ่องแท้ 4) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน คือพระสอนศีลธรรมได้มีการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน คือ มีการสอดแทรกนันทนาการต่าง ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียน ที่มุ่งให้สอดคล้องเนื้อหาสาระ เพื่อเพิ่มพูนทักษะให้กับการใช้สติปัญญา อันเป็นสร้างเสริมสร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการคิดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียนรู้ เกิดความสนใจในวิชาที่จะเรียน ทั้งไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนเนื้อหาสาระทางพระพุทธศาสนา 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล คือ พระสอนศีลธรรมมีการปฏิบัติการสอนโดยมีแบบการสอนในวิชา พร้อมทั้งให้สอดคล้องกิจกรรมที่เรียนอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง ทำการวัดผลและการประเมินด้วยการกำหนดเป็นขั้นตอน ในการวางแผนการสอน ที่มุ่งให้เกิดการบูรณาการที่สมบูรณ์ ในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นประโยชน์สำคัญต่อการปฏิบัติงานมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ด้านปิโย (น่ารัก) ด้านครุ (น่าเคารพ) ด้านภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) ด้านวตฺตา จ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) ด้านวจนกฺขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) ด้านคมฺภีรญฺจ กถ กตฺตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) ด้านโน จฏฺฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีการบริหารงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างต่อครูผู้สอน บุคลากร และฟังความคิดเห็นของครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียนโดยให้ครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานและได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการบริหาร สร้างความเข้าใจที่ดีให้กับครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียน เช่น รู้จักพูดให้ครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจในแนวทางการบริหารในแต่ละปีงบประมาณ และให้ครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียนเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของตนเองได้ จึงมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันกับหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยหลักกัลยาณมิตรธรรมนั้น ช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานด้วยการสร้างความพอใจให้กับครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียน เป็นแบบอย่างในการบริหาร เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับ“การบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย”แต่ละด้านพบว่า

ครุ (น่าเคารพ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีความสนิทสนมกับบุคลากร ตามหน้าที่ของผู้บริหาร และมีการบริหารอย่างมีเหตุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาวนิโย (เป็นผู้มีความรู้) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นผู้บริหารมีความรับผิดชอบ ข้าราชการครูให้การยกย่อง มีการปรับปรุงการบริหารอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเหมาะสมในการบริหารตามหน้าที่ และมีแนวคิดที่สร้างสรรค์ต่อการบริหาร

วตฺตา จ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย บริหารงานโดยมีความสามารถในการพูดอย่างเหมาะสม พูดให้ข้าราชการครูเข้าใจมีความฉลาดในการพูด มีความจริงใจในการพูด มีหลักการในการพูดให้ถูกต้อง

วจนกฺขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย บริหารงานโดยอดทนต่อการ พูดเสียดสี รับฟังคำปรึกษา รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ มีจิตใจที่มั่นคงต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ นำคำวิจารณ์ไปแก้ไขและพัฒนา

คมฺภีรญฺจ กถ กตฺตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย บริหารงานโดยพูดเรื่องที่ซับซ้อนและยากให้เข้าใจได้ อธิบายให้หายเคลือบแคลงสงสัย

โน จฏฺฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยบริหารงานโดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ชักจูงในทางเสื่อมเสีย มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุธีร์วริ นทร์ อินธิแสง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ว่าในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคลหลายฝ่าย เพราะฉะนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยคุณธรรมและจริยธรรมนั้นเกิดจากการที่ผู้บริหาร นำเอาหลักธรรมมาใช้ในสถานศึกษา ควบคู่กับการบริหารทรัพยากรการศึกษาทั้งหลาย สถานศึกษานั้น จะได้ชื่อว่าเป็นสถานศึกษาที่มีคุณธรรม มีคุณภาพดีเยี่ยม ทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านการประพฤติตน ของผู้บริหาร อีกทั้งยังเป็นที่เคารพยกย่องจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เมื่อเขาได้เห็นบุตรหลานที่จบจากโรงเรียนนี้มีความรู้ดีมีความประพฤติดีก็ย่อมสรรเสริญว่าเป็นโรงเรียนที่สร้างบุคลากรให้เป็นคนดีได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาโดยรวมแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวัตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) ด้านภาวนิโย (น่ายกย่อง) ด้านปิโย (น่ารัก) ด้านคัมภีรัญจะ กะถัง กะตา (แถลงถ้อยคำได้ล้ำลึกได้) ด้านโน จัฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐานะ) ด้านวจนักขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) และ ด้านครุ (น่าเคารพ) ผู้บริหารทุกท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในบริหารจัดการงานในองค์กรของตน แต่จะมีเพียงรู้อย่างเดียวก็ไม่ได้ เพราะผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับคนเป็นจำนวนมาก ทั้งเพื่อนร่วมงาน หรือแม้แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ตาม จึงจำเป็นที่จะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีในการบริหารจัดการ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

ผลการศึกษา พบว่า

1. การบริหารงานบางครั้งผู้บริหารมีประสบการณ์น้อยจึงทำให้ความรู้ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถ อธิบายลักษณะขั้นตอนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรศึกษางานในแต่ละด้านที่ตนเองยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้มอบหมาย อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสมชัดเจน รวมถึงแสวงหาความรู้ใหม่ หลักการทำงานเพื่อถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ

2. ควรยึดธรรมนูญโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการ ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากรควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป

3. ควรทำตนให้เป็นที่รักของผู้พบเห็น มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ ไพเราะ มีความสุภาพ แสดงความห่วงใยทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน

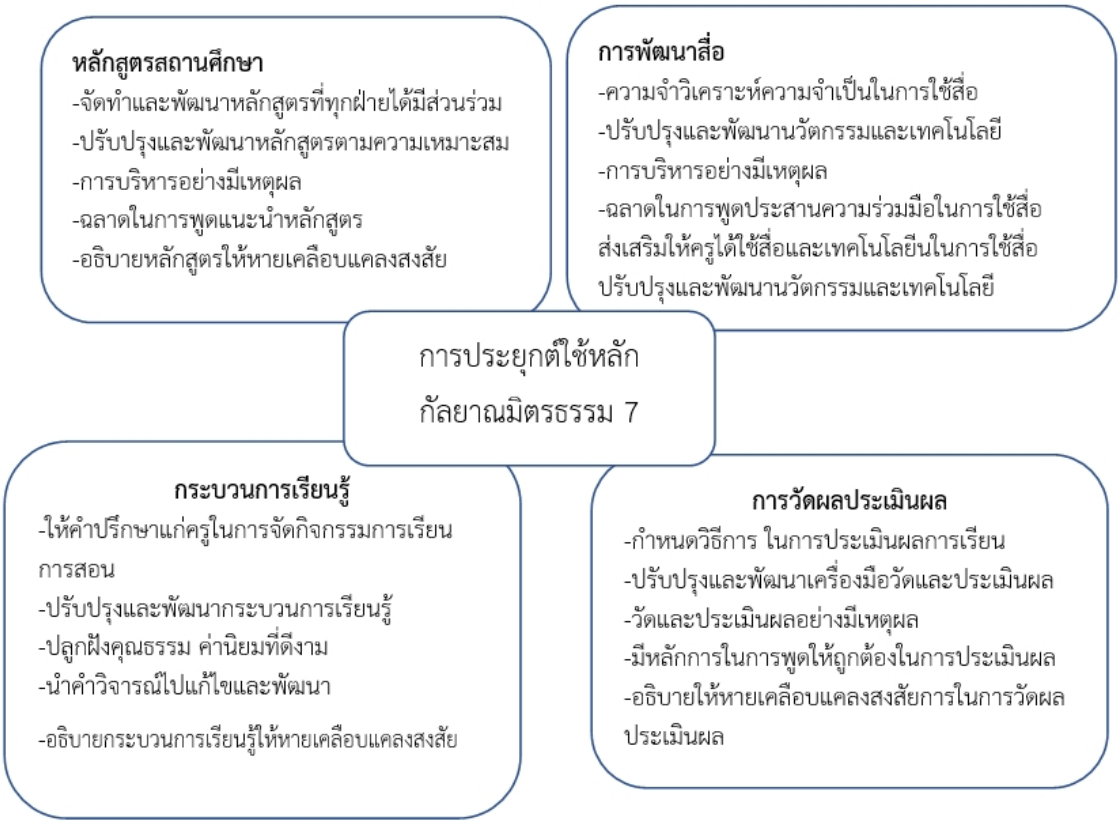
4. การใช้หลักของเหตุและผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรอบคอบในการบริหารงาน เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา และพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา ไม่ปล่อยให้ผู้ใดผู้หนึ่งเผชิญปัญหาและรับมือแต่เพียงผู้เดียว ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่างๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

5. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อธิบายให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายในการดำเนินงานให้สำเร็จเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เสนอแนวความคิด เปิดใจรับฟังข้อเสนอต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

6. ควรมีจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจนสอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการ ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวนารีรัตน์ กว้างขวาง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร การบริหารงานโรงเรียนผู้บริหารบางคนใช้อำนาจในการบริหารงานมากจนเกินไป ทำให้เป็นที่เกรงกลัวของผู้อื่น ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์ของตนเองมากจนเกินไป ควรบริหารงานด้วยการใช้หลักของเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้อื่นในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้วิธีการที่ดีที่สุด การบริหารงานบางครั้งผู้บริหารมีประสบการณ์น้อยจึงทำให้ความรู้ในการบริหารงานในด้านต่างยังไม่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถ อธิบายลักษณะขั้นตอนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรศึกษางานในแต่ละด้านที่ตนเองยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้มอบหมาย อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามได้

อย่างเหมาะสมชัดเจน รวมถึงแสวงหาความรู้ใหม่ หลักการทำงานเพื่อถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ

6. องค์ความรู้ใหม่

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

8.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การบริหารงานโรงเรียนผู้บริหารบางคนใช้อำนาจในการบริหารงานมากจนเกินไป ทำให้เป็นที่เกรงกลัวของผู้อื่น ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์ของตนเองมากจนเกินไป ควรบริหารงานด้วยการใช้หลักของเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้อื่นในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้วิธีการที่ดีที่สุด

2) ผู้บริหารจึงควรศึกษางานในแต่ละด้านที่ตนเองยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้มอบหมาย อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสมชัดเจน รวมถึงแสวงหาความรู้ใหม่ หลักการทำงานเพื่อถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

2) ควรศึกษาเชิงคุณภาพการบริหารงานโรงเรียนที่เหมาะสม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

3) ควรศึกษาการบริหารงานโรงเรียนเป็นรายด้านของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

4) ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

8. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

นารีรัตน์ กว้างขวาง. (2561). *การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระคมกริช ธีรปญฺโญ (อินทมาศ). (2560). *การบูรณาการสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมตามหลักกัลยาณมิตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปริยัติกิจวรวัฒน์. (2555). *การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีในจังหวัดเลย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2526). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

พระบัณฑิต ศรีชัย. (2548). *แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.* หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระมหาสุธีร์วรินทร์ อิทธิแสง. (2556). *หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.* นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาอังกฤษ

Nareerat Kwangkaew. (2018). *School Administration by Using the Kalayanamitdhamma Principle 7 of Schools under the Yannawa District Office Bangkok.* Master's Degree Thesis. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrakhomkrit Thirapanyo (Inthamas). (2017). *Integrating the Competencies of Moral Monks According to the Kalyanamitra Principles in Secondary Schools Nakhon Sawan Province.* Master's Degree Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrakhru Pariyakitworawat (2012). *Administration of Phrapariyatidhamma School. Pali department in Loei province*. Nakhon Pathom: Mahamakut Buddhist University.

Phra Dhampitaka (P.A. Payutto). (1983). *Leadership*. Bangkok: Mental health.

Phra Bundit Srichai. (2005). *Administrative Guidelines for Phra Pariyattidhamma School. Department of General Education, Educational Area 6*. Master of Education Program. Silpakorn University.

Phramahasuthee Warin Itthisaeng. (2013). *Principles of good moral principles of administrators in elementary schools in the Bangkok Primary Educational Service Area*. Master's thesis. Dhonburi Rajabhat University.

Sukhothai Thammathirat University. (2007). *Personnel Management in Schools.* Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University Press.